

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Nacionalinių dualinio mokymo sistemų tobulinimo

(nuomonė savo iniciatyva)

(2016/C 013/10)

Pranešėja: Dorte ANDERSEN

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2015 m. vasario 19 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Nacionalinių dualinio mokymo sistemų tobulinimo

(nuomonė savo iniciatyva).

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2015 m. rugsėjo 1 d. priėmė savo nuomonę.

510-ojoje sesijoje, įvykusioje 2015 m. rugsėjo 16–17 d. (rugsėjo 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 206 nariams balsavus už, 1 – prieš ir 8 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Kai kuriose valstybėse narėse krizė sudavė skaudų smūgį Europos jaunimui – patirta labai daug žmogiškųjų, socialinių ir ekonominių nuostolių; tačiau didėjantis jaunimo nedarbas – nenaujas reiškinys, atskleidžiantis keletą struktūrinių problemų, kurios apsunkina perėjimą iš mokyklos į darbo rinką.

1.2. Gerai veikianči profesinio rengimo ir mokymo (toliau – PRM) sistema, pagrįsta dualiniu mokymu, prisideda prie geresnio jaunimo užimtumo ir gali padėti jauniems vyrams ir moterims užtikrinti sklandesnę perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, jaunimui iš socialiai remtinų šeimų.

1.3. EESRK pabrėžia, kad nėra vienintelio geriausio dualinio mokymo modelio; tikslas – skatinti aukštos kokybės dualinį mokymą, kuris būtų efektyvus.

1.4. *Europos lygmuo*

1.4.1. EESRK mano, kad ES reikia europinės kokybės vertinimo priemonės, valstybių narių įgyvendinamomis reformomis padarytai pažangai ir rezultatams registruoti, siekiant pagerinti PRM bei dualinio mokymo sistemų veikimą.

1.4.2. EESRK rekomenduoja Komisijai ir atitinkamiems partneriams kurti stebėsenos priemones, rinkti duomenis, vertinti, kas tinka valstybėms narėms, ir nustatyti gerai veikiančių dualinio mokymo sistemų pagrindinius bruožus. Tikslas – išmatuoti ir įvertinti tai, kas veikia, kad būtų užtikrinta mokymo sistemų kokybė, ir pabrėžti dualinio mokymo ir užimtumo sąsają.

1.4.3. Aukštos kokybės ir darbo rinkai aktualūs profesiniai įgūdžiai ir kvalifikacijos ateityje taip pat sudarys pagrindinį darbo rinkų ir Europos konkurencingo segmentą. Todėl EESRK siūlo nustatyti PRM bei dualinio mokymo ES tikslą, kuris gali padėti pagerinti jaunimo užimtumo galimybes. Tai galėtų būti įtraukta į atnaujintą strategiją „Europa 2020“, ir todėl EESRK prašo Komisijos ištirti galimybes.

1.4.4. EESRK mano, kad ES PRM tikslas ir duomenų rinkimas galėtų padėti valstybėms narėms nuolat gerinti švietimo lygį ir užtikrinti, kad švietimo sistema suteiktų jaunimui teigiamos patirties ir darbo rinkai reikalingų įgūdžių.

1.5. Valstybės narės ir socialiniai partneriai

1.5.1. EESRK rekomenduoja valstybėms narėms, kuriose nėra gerai veikiančių dualinio mokymo sistemų, išsiaiškinti, kokios būtų tokių sistemų sukūrimo sąnaudos, palyginti su jų teikiama nauda įmonių konkurencingumui ir jaunimo įsidarbinimo galimybėms.

1.5.2. EESRK pabrėžia mokyklų, mokymo centrų, profesinių sąjungų ir verslo bendruomenės partnerystės svarbą. Socialiniai partneriai atlieka lemiamą vaidmenį visais gerai veikiančių dualinio mokymo sistemų veikimo etapais (jas kuriant, įgyvendinant, kontroliuojant, vertinant ir pan.). Socialinio dialogo stiprinimas ir geresnis panaudojimas visais lygmenimis gali būti veiksminga priemonė dualinio mokymo kokybei gerinti ir jo patrauklumui didinti.

1.5.3. EESRK ragina valstybes nares įdiegti arba sistemingai peržiūrėti profesinio tobulėjimo programas, skirtas PRM mokytojams, mentoriams ir instruktoriams, ypač įmonėse dirbantiems instruktoriams, nes jų vaidmuo itin svarbus siekiant pagerinti PRM sistemų rezultatus.

1.5.4. EESRK pabrėžia darbdavių svarbą ir mano, kad darbdaviai, įskaitant MVĮ, aktyviau įsitrauks į pameistrystės programas, kai šios tikrai atitiks jų poreikius ir kai su mokyklomis bus palaikomi glaudūs ryšiai. Pagrindinis artimiausių metų siekis turėtų būti sukurti tokias dualinio mokymo sistemas, kurios darbdaviams būtų ekonomiškai naudingos ir jiems būtų suteikta daugiau atsakomybės.

1.5.5. EESRK rekomenduoja Europos socialiniams partneriams tęsti darbą šioje srityje, kuris sudarytų dalį jų savarankiškos darbo programos.

2. Įžanga. Dabartinė padėtis Europoje

2.1. Ekonomikos krizė Europoje sudavė skaudų smūgį jaunimui. 4,5 mln. 15–24 metų amžiaus jaunuolių neturi darbo ⁽¹⁾, nors kai kuriose ES šalyse didelis jaunimo nedarbas – nenaujas reiškinys, dėl krizės jis tiesiog dar labiau pablogėjo. ES jaunimo nedarbo rodiklis – 20,9 % – yra daugiau kaip du kartus didesnis už suaugusiųjų, – 9,8 % Apie 7 mln. jaunų europiečių nedirba, nesimoko ir nedalyvauja mokymuose (NEETS) ⁽²⁾. Susiklosčius gana prastai trumpojo laikotarpio ekonomikos perspektyvai, kai kuriose valstybėse narėse jaunimo nedarbas pasiekė kritinį lygį ir sukėlė labai daug žmogiškųjų, socialinių ir ekonominių nuostolių.

2.2. Prieš krizę jaunimo nedarbo lygis taip pat buvo aukštesnis nei suaugusiųjų. Tai rodo, kad, kuriant glaudesnius švietimo ir mokymo sistemų ir darbo rinkų ryšius, esama tam tikrų struktūrinių problemų. Dar vienas ši trūkumą patvirtinantis argumentas yra toks, kad nors daugelyje šalių jaunimo nedarbas yra didelis, tuo pat metu darbdaviams sunku rasti darbuotojų su reikiama įgūdžiais.

2.3. Padėčiai gerinti reikia naujo požiūrio į užimtumą ir augimą, siekiant plėtoti aukštos kokybės ir darbo rinkai reikalingus profesinius įgūdžius ir kvalifikacijas ir gerai veikiančias darbo rinkas.

2.4. Vis dėlto patirtis padedant jaunimui patekti į darbo rinką ES valstybėse narėse yra labai nevienoda.

⁽¹⁾ 2015 m. kovo mėn. Eurostato duomenys apie jaunimo nedarbą: faktai ir skaičiai.

⁽²⁾ Eurostatas [tesem150], 2014 m.

2.5. Daugelyje šalių įgijusieji profesinį išsilavinimą sudaro didžiąją privačiojo sektoriaus darbuotojų dalį, tačiau taip pat atlieka svarbų vaidmenį kai kuriose viešojo sektoriaus srityse. Šiuo metu maždaug pusė vidurinių mokyklų moksleivių visoje Europoje yra pasirinkę PRM programas, o apie ketvirtadalis jų derina mokymąsi mokykloje ir darbo vietoje⁽³⁾. Tačiau pagrindiniai iššūkiai yra PRM patrauklumo didinimas gerinant jo kokybę ir aktualumą.

2.6. Keliuose savo nuomonėse⁽⁴⁾ EESRK pabrėžė, kad svarbu sudaryti tinkamas sąlygas jaunimui pereiti iš švietimo sistemos į darbo rinką ir suteikti jam daugiau galimybių pasinaudoti įvairiomis dualinio mokymo formomis, sudarančiomis aukštos kokybės profesinio rengimo ir mokymo (PRM) dalį.

2.7. EESRK mano, kad svarbu išlaikyti tempą ir užtikrinti, kad valstybės narės kartu su socialiniais partneriais pritaikytų savo PRM sistemas įtraukdamos į jas dualinio mokymo elementus.

3. Apibrėžčių supratimas. Dualinio mokymo sistemos Europoje

3.1. Šioje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama dualinio mokymo sistemoms vykdant profesinį rengimą ir mokymą. Dualinis mokymas yra bendras terminas, apimantis skirtingus nacionalinius modelius. Pagal Europos profesinio mokymo plėtros centrą (toliau – *Cedefop*), dualinis mokymas – tai rengimas arba mokymas, kai derinami mokymo laikotarpiai švietimo įstaigoje arba mokymo centre ir darbo vietoje. Dualumas apima mokymosi vietas (mokyklas ir (arba) PRM paslaugų teikėjus ir mokymo įmones, atsakingas už teorinį ir praktinį mokymą) ir subjektus (viešuosius ir privačius subjektus).

3.2. Visos valstybės narės turi sistemas, kurios apima mokymosi darbo vietoje aspektą, tačiau jų kokybė, rezultatai ir mastas skiriasi⁽⁵⁾. Pavyzdžiui, kiek laiko praleidžiama darbo vietoje? Ar besimokantis asmuo ir darbdavys yra sudarę sutartį, ar besimokančiam asmeniui mokamas atlyginimas ir koks socialinių partnerių vaidmuo?

3.3. Nėra vieno arba geriausio modelio, ir dualinės sistemos plėtojimas priklauso nuo daugelio ekonominių ir socialinių aplinkybių.

3.4. Šiuo metu yra trys pagrindiniai PRM organizavimo būdai:

— Pameistrystė derina mokymą įmonėje su mokymu mokykloje arba tai daroma pakaitomis ir ją atlikus, suteikiama nacionaliniu lygmeniu pripažįstama kvalifikacija. Paprastai, darbdavys su pameistriu įformina sutartinius santykius ir pameistrystės gauna atlygį. (pvz., Austrijoje, Danijoje ir Vokietijoje);

— PRM mokykloje kartu su mokymu darbo vietoje. Pagal šią sistemą nustatomi trumpesni mokymo darbo vietoje laikotarpiai, kurie yra privaloma arba pasirenkama PRM programų priemonė (pvz., stažuotės, mokomoji praktika); baigus tokius mokymus, suteikiama formali kvalifikacija;

— Mokykla pagrįstos programos

3.5. Sėkmės paslaptis – glaudus ryšys tarp darbo vietos ir sinergijos, kurią reikia sukurti tarp besimokančiojo asmens, teorinės bazės bei praktinio mokymosi ir tobulėjimo darbo vietoje.

⁽³⁾ Europos Komisijos 2014 m. lapkričio mėn. švietimo ir mokymo ataskaita.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui:

— EESRK nuomonė dėl Profesinio mokymo po vidurinės mokyklos. Patraukli alternatyva aukštajam mokslui (OL C 68, 2012 3 6, p. 1).

— EESRK nuomonė dėl Stažuotės kokybės sistemos (OL C 214, 2014 7 8, p. 36).

— EESRK nuomonė dėl Jaunimo įsidarbinimo galimybių. Mokymo pramonės poreikių derinimas griežto taupymo laikotarpiu (OL C 311, 2014 9 12, p. 7).

— EESRK nuomonė dėl Jaunimo užimtumo priemonių. Geriausios praktikos pavyzdžiai (OL C 424, 2014 11 26, p. 1).

⁽⁵⁾ Europos Parlamento tyrimas „Dualinis mokymas – tiltas per neramius vandenis“, 2014 m. birželio mėn.

4. Europos politika. Bendrosios aplinkybės

4.1. 2013 m. birželio 27–28 d. Europos Vadovų Taryba⁽⁶⁾ susitarė dėl naujos strategijos, kuria siekiama kovoti su jaunimo nedarbu, įskaitant siekį skatinti „aukštos kokybės pameistrystę ir mokymąsi darbo vietoje“. 22 valstybės narės gavo konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, kaip patobulinti savo profesinio rengimo ir mokymo sistemas daugiau dėmesio skiriant jaunimui pritaikyto mokymosi darbo vietoje programoms ir aukštos kokybės pameistrystei.

4.2. ES lygmeniu buvo imtasi įvairių priemonių. Pavyzdžiui, patvirtinta Jaunimo garantijų iniciatyva, skirta ESF lėšų pameistrystės, įskaitant dualinio mokymo sistemą, plėtojimui nacionaliniu lygmeniu, taip pat įsteigtas Europos pameistrystės aljansas.

4.3. Savo 2013 m. liepos mėn. jaunimo užimtumo skatinimo veiksmuose⁽⁷⁾ Europos socialiniai partneriai taip pat pabrėžė darbu pagrįsto mokymosi modelių, tokių kaip dualinio mokymo sistemos, svarbą.

4.4. Tarybai pirmininkaujanti Latvija, atlikdama Briugės komunikato peržiūrą, patvirtino penkis tikslus. Pirmasis iš šių tikslų bus skatinti darbu pagrįstą mokymąsi, ypatingą dėmesį skiriant pameistrystės pobūdžio mokymui⁽⁸⁾.

5. Dualinis mokymas – būdas nutiesti tiltą į profesinį gyvenimą

5.1. Pavyzdžiui, *Cedefop* ir Europos Komisijos atlikti tyrimai rodo teigiamą dualiniu mokymu pagrįstos PRM sistemos ir jaunimo užimtumo ryšį⁽⁹⁾.

5.2. Patirtis ir turimi duomenys kalba patys už save. Šalyse, kuriose veikia aktualios ir patrauklios profesinio mokymo sistemos, pagrįstos dualinio mokymo principais, veiksmingiau padeda jaunimui patekti į darbo rinką. Kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Austrijoje, yra gerų pavyzdžių, kaip sudaromos mokymo galimybės nepalankioje padėtyje esančiam jaunimui, pavyzdžiui, pameistriams taikoma pagalba darbe ar minimalios socialinės apsaugos sistema.

5.3. Gerai veikianti dualinio mokymo sistema sudaro jaunimui sąlygas įgyti pirmosios darbo patirties, todėl vėliau jie tampa patrauklesni įmonėms ir būsimiems darbdaviams. Vokietijoje daugiau kaip du trečdaliai pameistrių, baigę pameistrystės programą, lieka pas tą patį darbdavį⁽¹⁰⁾. Danijos duomenys⁽¹¹⁾ rodo, kad profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventai yra vieni sparčiausių susirandant naują darbą, jei buvo atleisti dėl etatų mažinimo, o didelė jų dalis steigia savo įmones.

5.4. Tačiau daugeliui jaunuolių ir tėvų PRM ir pameistrystė nėra tokie patrauklūs kaip akademinis išsilavinimas, arba jie yra suvokiami tik kaip tradicinis darbininkiškų profesijų darbas. Pamištamos konkurencingos žinios, kurių galima įgyti per dualinį mokymą, kad jauni žmonės turėtų ne tik vieną karjeros galimybę, bet įgytų konkurencingų žinių, kurios galėtų būti toliau plečiamos.

5.5. ES tikslas, nustatytas PRM ir dualinio mokymo sistemoje besimokančiųjų daliai, turėtų būti įtrauktas į peržiūrėtą strategiją „Europa 2020“. Tai galėtų atkreipti daugiau dėmesio į dualinio mokymo ir pameistrystės didelių išdarbinimo galimybių ir įtraukties elementą.

5.6. Šis tikslas turi būti aukštas, nes yra įrodytas jo teigiamas ryšys su užimtumu, taip pat juo turi būti atsižvelgta į būsimus darbo rinkos kvalifikuotų darbuotojų, turinčių vidutinę kvalifikaciją, poreikius.

⁽⁶⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-104-2013-EXT-1/lt/pdf>

⁽⁷⁾ https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/201306_Framework_of_Actions_Youth_Employment_1.pdf

⁽⁸⁾ 2015 m. birželio 22 d. Rygoje priimtos Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės išvados.

⁽⁹⁾ Pavyzdžiui: *Cedefop* profesinio rengimo ir mokymo darbo rinkos rezultatai Europoje 2013 m., Europos Komisija, 2014 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis ir OECD ataskaita „Mokytis, kad dirbtum“, profesinio rengimo ir mokymo 2010 m. apžvalga.

⁽¹⁰⁾ *Germany trade & invest*, DIHK, Federalinė švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija, IAB, Federalinis statistikos biuras, 2013 m.

⁽¹¹⁾ <http://www.da.dk/bilag/AMR09%2CArbejdsmarkedsrapport%202009.pdf>

5.7. Norint pagerinti įvaizdį ir patrauklumą, būtinos bendros mokyklų, mokymo centrų ir įmonių, socialinių partnerių ir politikų pastangos. PRM mokyklos ir mokymo centrai turi gebėti geriau prisitaikyti prie besikeičiančių ekonomikos ir darbo rinkos poreikių. Galima būtų skatinti rengti įgūdžių konkursus ir išrinkti sektinus pavyzdžius, – taip būtų įvertinti įgyti gebėjimai ar mokyklos ir įkvepiamas jaunimas. Kelių į aukštąjį mokslą atvėrimas, siekiant išvengti mokinių ir tėvų suvokimo, kad pameistrystė yra kelio pabaiga, ar judumo ES viduje programų, pavyzdžiui, „Erasmus+“, tobulinimas galėtų padidinti šių sistemų patrauklumą.

5.8. Kokybiškai ir laiku suteiktos profesinio orientavimo ir konsultavimo paslaugos yra pagrindinis veiksnys siekiant pagerinti dualinio mokymo sistemų supratimą ir įvaizdį.

5.9. Mokytojai taip pat atlieka tam tikrą vaidmenį didinant dualinio mokymo sistemų patrauklumą ir daro tiesioginę įtaką jaunų žmonių nuomonei apie profesinį rengimą ir mokymą. Tapti PRM mokytoju taip pat turi būti suvokiama kaip patrauklus pasiūlymas. Vienas iš būdų yra užtikrinti, kad būtų nuolat atnaujinami PRM mokytojų profesiniai ir mokymo gebėjimai gerinant mokyklų ir įmonių bendradarbiavimą, kad mokytojai būtų susipažinę su naujausiais įmonių poreikiais, dabartiniais darbo metodais, naujomis technologijomis ir kt.

5.10. Įgyvendinant dualinio mokymo sistemą kvalifikuoti ir motyvuoti darbuotojai, įmonėje einantys kuratorių ar instruktorių pareigas, turėtų būti laikomi būtina sąlyga kokybei užtikrinti. Daugiau dėmesio reikia skirti įmonėse dirbančių instruktorių atsakomybei. Aiškesni ir išsamesni kompetencijų, kurias reikia įgyti, aprašymai gali pagerinti mokymosi darbo vietoje kokybę.

6. Nuolatinė, įrodymais grindžiama profesinio rengimo ir mokymo sistemų bei politikos stebėseną ir vertinimą

6.1. Jau atlikta keletas tyrimų, kurie atskleidė, kad, pavyzdžiui, Vokietijos, Šveicarijos ir Austrijos dualinio mokymo sistemos veikia gerai, nes jomis jaunimui suteikiamas reikiamas mokymas ir sudaromos tinkamos sąlygos pradėti profesinį gyvenimą. Tačiau nėra „vieno geriausio modelio“ – tikslas yra nustatyti sėkmingas struktūras ir praktiką.

6.2. Skaidresnė informacija apie motyvo, turinio ir rezultatų sąsają galėtų padėti nustatyti pagrindinius elementus, būdingus gerai veikiančioms dualinio mokymo sistemoms. Nors dauguma valstybių narių ir *Cedefop* renka duomenis apie PRM absolventų įsidarbinimo galimybes, tačiau būtų galima geriau panaudoti šiuos duomenis sistemoms, įskaitant dualinį mokymą, tobulinti.

6.3. Pavyzdžiui, „mokymosi darbo vietoje“ užimama dalis, galėtų būti naudojama kaip kintamas ES įsidarbinimo galimybių lyginamojo standarto dydis. Europos lyginamasis dualinio mokymo standartas galėtų pabrėžti dualinio mokymo sistemų ir jaunimo užimtumo sąsają. Lyginamajam standartui reikalingus duomenis būtų galima kasmet surinkti atliekant darbo jėgos tyrimą.

6.4. Eurostatas (Eurobarometras), bendradarbiaudamas su *Cedefop*, galėtų atlikti sistemingesnį tyrimą apie jaunuolius, baigusius profesinio rengimo ir mokymo programas ir turinčius paklausių įgūdžių, ir apie tai, kaip dualinis mokymas įmonėse padėjo jiems įgyti šiuos įgūdžius.

6.5. Galėtų būti naudinga rinkti palyginamus nacionalinius duomenis, pagal kuriuos būtų galima įvertinti, kaip įvairiose šalyse sekasi įgyvendinti skirtingas Europoje veikiančias dualinio mokymo sistemas ir kokių rezultatų pasiekta. *Cedefop*, Eurostatas ir Komisija jau renka duomenis, įgyvendindami strateginę programą „ET 2020“ ir Kopenhagos strategiją, tačiau siekiant pagerinti PRM sistemų rezultatus ir kokybę ES reikia nuoseklios sistemos, pagal kurią būtų galima stebėti pažangą ir šiuo metu daugelyje valstybių narių įgyvendinamų reformų poveikį.

EESRK mano, kad tokia kokybės vertinimo priemonė galėtų spręsti bent jau šiuos politikos klausimus:

— Kaip ir kodėl dualinis mokymas didina užimtumo lygį?

- Ar dualinis mokymas mažina trintį darbo rinkoje, pavyzdžiui, ar padeda sutrumpinti nedarbo laikotarpius ir geriau pritaikyti įgūdžius?
- Kaip dualinis mokymas gali padėti didinti judumą tame pačiame sektoriuje ir tarp skirtingų sektorių?

6.6. Siekiant atlikti daugiau kokybinių analizių, kaip atspirties tašką būtų galima naudoti laiko aspektu grindžiamus, palyginti paprastus kriterijus, kuriuos taip pat būtų galima taikyti kiekvienoje šalyje stebint pokyčius, susijusius su PRM sistemų pritaikymu prie dualinio mokymo principų ir jo teikiama nauda. Tokia duomenų platforma taip pat galėtų prisidėti prie Europos pameistrystės aljanso darbo ir su Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacine sistema susijusio darbo.

7. Geresni nacionalinių dualinio mokymo sistemų rezultatai ir įmonių sudominimas

7.1. Vis dar esama daugybės uždavinių, pavyzdžiui, susijusių su mokymo kokybe ir jo tinkamumu įmonėms, į kuriuos nėra rimtai reaguojama.

7.2. Pameistrystė atlieka svarbų vaidmenį siekiant patenkinti su įgūdžiais susijusius įmonių poreikius ir kartu padėti jaunimui patekti į darbo rinką. Darbdaviai, įgyvendindami pameistrystės programas, gauna nemažai naudos, pavyzdžiui, geriau pritaikomi darbuotojus mokant įmonėje įgyti įgūdžiai, įgyjama naujų žinių, plečiamas akiratis. Įgyvendinant visapusiškos pameistrystės programą, visiems jos dalyviams tenka nemažai teisių ir pareigų.

7.3. Įmonės turi tai vertinti kaip investiciją į būsimus kvalifikuotus žmogiškuosius išteklius ir prisiimti atsakomybę už tai, kad jaunimas iš tikrųjų būtų tinkamai parengtas. Tačiau, kad įmonės, įskaitant MVĮ, pameistrystės programas laikytų investicijomis, reikia pasirūpinti, kad jos prisiimtų didesnę atsakomybę už įgyvendinamas programas, įskaitant mokymo programų struktūrą.

7.4. Kai kurie darbdaviai nuogąstauja, kad pameistrystės mokymui skirtos išlaidos bus didesnės už gaunamą naudą, tačiau ši požiūrį reikia keisti. Šveicarijoje atlikta sąnaudų ir naudos analizė parodė, kad per vieną pameistrystę našus vieno pameistrystės darbas daugiau kaip 6 000 EUR viršijo jo mokymo išlaidas (įskaitant pameistrystės darbo užmokestį)⁽¹²⁾, o organizacija BUSINESSEUROPE šiuo metu atlieka pameistrystės programų sąnaudų ir naudos tyrimą.

7.5. Kai kuriose šalyse buvo sukurti naštos pasidalijimo fondai, į kuriuos įmonės moka tam tikrą sumą siekdamas kompensuoti valandas, praleistas mokykloje, arba transporto išlaidas (Danijoje, *Arbejdsgivernes uddannelsesbidrag*) arba Austrijoje, kur įmonės gauna premiją už gerai įvertintus pameistrius. Austrijoje (Forarlberge) taikomas toks naštos pasidalijimo modelis: įmonės 0,2 % pameistrių atlyginimų sumos sumoka į profesinio rengimo fondą. Po 18 mėn. patikrinus pameistrių rengimą, gerus pameistrius parengusioms įmonėms įmoka sugrąžinamos premijos forma.

7.6. Vis dėlto skirtinguose sektoriuose ir taikant skirtingas PRM sistemas sąnaudų ir naudos analizės rezultatai gali skirtis. Todėl nacionalinės mokymo sistemos turi būti nuolat vertinamos ir, jei reikia, tobulinamos taip, kad padėtų didinti Europos įmonių konkurencingumą. Šioje srityje valstybėms narėms galėtų padėti labiau palyginamos ir aukštesnės kokybės vertinimo priemonės.

7.7. Taip pat svarbu, kad pameistrystės programos ir dualinio mokymo sistemos, įskaitant darbo sąlygas, būtų aukštos kokybės ir kad jos būtų vertinamos – čia svarbų vaidmenį gali atlikti socialiniai partneriai. Visų pirma, socialiniai partneriai privalo dalyvauti kuriant nacionalines, su dualiniu mokymu susijusias nuostatas, ir, naudodamiesi atitinkamomis kolektyvinėmis derybomis, gali padėti užtikrinti kokybiškas pameistrystės programas ir kitas mokymu darbo vietoje pagrįstas sistemas. Profesinės sąjungos ir jų atstovai taip pat gali atlikti didesnę vaidmenį mokant jaunimą ir siekiant užtikrinti jų gerovę.

Briuselis, 2015 m. rugsėjo 16 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ EENEE politikos informacinis dokumentas 3/2012 (2012 m. lapkričio mėn.), „Partnerystės programos gali būti pelningos ir įmonėms, ir pameistriams“ (angl. *Apprenticeship Training Can Be Profitable for Firms and Apprentices Alike*), Stefan C. Wolter, Berno universitetas.